

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė. Struktūruoto jaunimo dalyvavimo ES sprendimų priėmimo procese klimato ir tvarumo klausimais skatinimas**(nuomonė savo iniciatyva)**

(2020/C 429/07)

Pranešėjas **Cillian LOHAN (IE-III)**

Plenarinės asamblėjos sprendimas	2020 2 20
Teisinis pagrindas	Darbo tvarkos taisyklių 32 straipsnio 2 dalis Nuomonė savo iniciatyva
Atsakingas skyrius	Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyrius
Priimta skyriuje	2020 7 8
Priimta plenarinėje sesijoje	2020 9 18
Plenarinė sesija Nr.	554
Balsavimo rezultatai	216 / 0 / 2
(už / prieš / susilaikė)	

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1. Klimato ir darnaus vystymosi politikos ir įgyvendinimo mechanizmų kartų aspektas turi būti perteiktas stipriau ir prasmingu jaunimo dalyvavimu visuose ES sprendimų priėmimo proceso etapuose, pradedant teisėkūros procedūra priimamų aktų pasiūlymų ir iniciatyvų rengimu, baigiant įgyvendinimu, stebėseną ir tolesniu darbu.

1.2. Norint įgyvendinti darnaus vystymosi tikslus per Europos žaliąjį kursą reikia naujo požiūrio, kuris reikštų labiau įtraukų daugelį suinteresuotųjų subjektų apimančią modelį, kuris užtikrintų jaunimui centrinę vietą dalyvavimo procese, neapsiribojant vien konsultacijomis ir *ad hoc* susitikimais.

1.3. EESRK siūlo bendradarbiaujant su Europos Komisija ir Europos Parlamentu rengti jaunimo apskritojo stalo diskusijas klimato ir tvarumo klausimais.

1.4. Komitetas taip pat siūlo įtraukti jaunimo atstovą į oficialią ES delegaciją Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos (JTBBBB) šalių konferencijos posėdžiuose. Be to, EESRK siūlo įtraukti jaunimo atstovą kaip papildomą narį į EESRK delegaciją, tokiuose renginiuose turinčią stebėtojo statusą.

1.5. EESRK stengsis pasiekti, kad jaunimo ir jaunimo organizacijų nuomonė skambėtų garsiau, sąmoningai įtraukdamas jų poziciją į klimatui ir tvarumui skirtas nuomones, iniciatyviai kreipdamasis į jaunimo atstovus prašydamas pareikšti savo nuomonę ir nuolat kviesdamas juos kaip kalbėtojus į EESRK renginius; EESRK taip pat prašys, kad tokios pačios galimybės išdėstyti savo nuomonę jaunimo atstovams būtų suteiktos ir kitose ES institucijose, pavyzdžiui, Europos Parlamente.

2. Įžanga

2.1. JT Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m. ir 17 darnaus vystymosi tikslų⁽¹⁾ tapo lūžio tašku, parodžiusiu, kad tarptautinė bendruomenė nusprendė pasaulines problemas spręsti kompleksiskai sujungdama ekonominius, aplinkos ir socialinius aspektus. Darbotvarkė iki 2030 m. yra į žmones orientuotas projektas, kuriuo siekiama, kad nė viena jų grupė neliktų nuošalyje, o vienodos sąlygos visoms kartoms yra samprata, neatsiejama nuo tvarumo. Negalima palikti jaunajai kartai tvarkytis su netvarios politikos, prie kurios formavimo ji neprisidėjo, padariniais.

⁽¹⁾ JT darnaus vystymosi tikslai

2.2. Šiandien pasaulis atsidūrė kritinėje klimato situacijoje. Vyriausybės iki šiol nepakankamai reagavo į klimato krizę ir pasauliui sunkiai sekasi siekti Paryžiaus susitarimo ir darnaus vystymosi tikslų. Pilietinė visuomenė ryžtingai ragina imtis platesnio užmojo ir skubių kovos su klimato kaita veiksmų. Geriausias šių raginimų pavyzdys – jaunimo protestai dėl klimato kaitos.

2.3. Pirmąjį 2020 m. pusmetį paženklino COVID-19 sukelta pasaulinė pandemija. Beprecedentis reagavimas į šį virusą ilgam paveiks trumpalaikes ir vidutinės trukmės ekonomines prognozes. Negalima ignoruoti finansinio reagavimo priemonių rinkinių struktūros. Šiandieninis jaunimas išilies į darbo jėgą ir toliau jaus COVID-19 finansinį poveikį. Be to, jaunimas ir toliau jaus COVID-19 poveikį savo psichikos sveikatai, švietimui ir dalyvavimui visuomenės gyvenime apskritai. Šiomis aplinkybėmis dar aktualesnis finansinių, visuomeninių ir aplinkos poreikių subalansavimas atsižvelgiant į darnų vystymąsi.

2.4. Finansinė parama, pažadėta ekonomikos atgaivinimui užtikrinti, užkraus našta ateities kartoms. Išteklių ir galimybių turėtų būti paskirstyti sąžiningai kiekvienos kartos atžvilgiu. Skiriant planuose po COVID-19 numatytą paramą įvairiems sektoriams reikėtų atsižvelgti į jaunimo reikalavimus dėl klimato ir jaunimo teisę į sveikesnę ir tvaresnę ateitį.

2.5. Komisijos pirmininkės Ursulos von der Leyen paskelbtame Europos ekonomikos gaivinimo plane⁽²⁾ atsižvelgta į būtinybę užtikrinti, kad ekonomikos atgaivinimas turėtų remtis ES žaliojo kurso principais ir įgyvendinti tiek klimato, tiek tvarumo tikslus. Ekonomikos gaivinimo programa gali tapti pokyčius lemiančiu skatinamųjų priemonių rinkiniu.

2.6. JT specialusis pranešėjas žmogaus teisių ir aplinkos klausimais David Boyd balandžio mėn. viduryje savo kreipimesi pareiškė, kad šalys neturėtų naudotis COVID-19 pandemija, kad susilpnintų aplinkosaugą ir taisyklių vykdymo užtikrinimą, keletui vyriausybių jau paskelbus apie savo ketinimus sumažinti aplinkos standartus arba sušvelninti kitas susijusias priemones, pavyzdžiui, stebėseną ir ekologinių reikalavimų vykdymo užtikrinimą⁽³⁾.

2.7. Atsižvelgiant į prieš COVID-19 buvusią pasaulinę aplinkosaugos krizę, šie veiksmai yra neracionalūs, neatsakingi ir kelia grėsmę pažeidžiamų ir marginalizuotų žmonių teisėms. Tokie politiniai sprendimai greičiausiai paspartintų aplinkos būklės blogėjimą ir neigiamai paveiktų įvairias žmogaus teises, įskaitant teisę į gyvybę, sveikatą, vandenį, kultūrą ir maistą, taip pat teisę gyventi sveikoje aplinkoje. COVID-19 atkreipė dėmesį į tai, kaip svarbu, kad mus suptų saugi, švari ir tvari aplinka.

2.8. Kadangi DVT dabar turi būti įgyvendinami per Europos žaliąjį kursą, tai iš esmės turėtų paskatinti diskusijas dėl paradigminės slinkties prie labiau dalyvaujamojo, įvairius suinteresuotuosius subjektus apimančio ir darnaus vystymosi siekiančio valdymo modelio. Jaunimas turėtų būti įtrauktas į šį naują valdymo modelį ir jam turėtų būti suteikta galimybė struktūruotai ir oficialiai dalyvauti ES lygmens sprendimų priėmimo procese, neapsiribojant vien konsultacijomis ir *ad hoc* susitikimais.

2.9. Tokiomis aplinkybėmis svarbus vaidmuo tenka jaunimo organizacijoms, nes per savo plačius tinklus jos atstovauja milijonų Europos ir pasaulio jaunuolių interesams. Jos yra svarbūs veikėjai, užtikrinantys, kad jaunimui ne tik būtų atstovaujama institucijose, bet ir kad jam būtų sudarytos sąlygos prasmingai prisidėti prie sprendimų priėmimo proceso.

2.10. Jaunimo organizacijos gali atlikti daug kitų funkcijų. Darbas su jaunimu ir neformalusis mokymasis daro teigiamą poveikį darniam vystymuisi, nes jo tikslas yra ugdyti įgalėtus jaunuolius, kurie aktyviai prisideda prie mūsų visuomenės. Jaunimo organizacijos gali padėti sustiprinti jaunimo balsą kolektyviai siekiant darnios plėtros vietos, nacionaliniu, regionų ir pasauliniu lygmenimis ir užtikrinant, kad vyriausybės ir institucijos atsiskaitytų už savo priisimtus įsipareigojimus.

2.11. Kokybiški jaunimo dalyvavimo ir atstovavimo mechanizmai suteikia galimybę politikos formuotojui, jaunimo ir jaunimo organizacijų partnerystei formuoti sprendimus, kurie daro poveikį jaunimo gyvenimui. Svarbu pasinaudoti šia galimybe ir užtikrinti mūsų demokratiškas valstybes stabilumą ir atsparumą, o tam būtina sąlyga yra visų visuomenės grupių dalyvavimas sprendimų priėmimo procesuose.

⁽²⁾ Europos Komisija Proga Europai atsigausti ir paruošti dirvą naujai kartai COM(2020) 456 final ir prie jo pridamas dokumentas ES biudžetas Europos ekonomikos gaivinimo planui įgyvendinti

⁽³⁾ <https://news.un.org/en/story/2020/04/1061772>

2.12. Visais politikos aspektais reikia atsižvelgti į poveikį jaunimui ir jo perspektyvas, įskaitant ir būsimas kartas. Pradedant klimato kaitos investicijomis, baigiant iniciatyva „Nuo lauko iki stalo“ jaunimo vaidmuo yra ypač svarbus vertinant socialinius aspektus ir užtikrinant politikos perspektyvumą.

2.13. Šioje nuomonėje bus nagrinėjamos galimybės oficialiai bendradarbiauti su jaunimu instituciniu lygmeniu. Joje bus išdėstyti naujo struktūruoto požiūrio į jaunimo dalyvavimą ES lygmeniu pagrindai. Galiausiai, nuomonėje taip pat bus pateiktos rekomendacijos EESRK, kaip geriau integruoti jaunimą į savo darbo procesus, kad jauni žmonės galėtų išsakyti savo idėjas, o EESRK nuomonė teisingiau atspindėtų visų kartų požiūrį.

3. Klimato kaitos ir būtinybės, kad jaunimas dalyvautų, ryšys

3.1. Jaunimas turi teisę pareikšti savo nuomonę sau rūpimais klausimais. Teisė dalyvauti įtvirtinta JT darnaus vystymosi darbotvarkėje iki 2030 m., kurioje jaunimas pripažįstamas „svarbiausia pokyčių varomąja jėga“, kaip nurodyta ir darnaus vystymosi tiksluose.

3.2. Pastaraisiais metais nė vienas kitas klausimas nesutelkė jaunimo taip kaip klimato kaita. 15–24 metų amžiaus jaunimas sudaro 16 proc. pasaulio gyventojų ir iki 2030 m. jaunuolių skaičius pasieks 1,3 milijardo. Sprendimai dėl klimato kaitos ir kitų aplinkos klausimų, kuriuos politikai priima šiandien, darys įtaką daugeliui būsimų kartų. Šis principas vadinamas vienodų sąlygų sudarymo visoms kartoms principu.

3.3. Jaunimas turi energijos, kūrybiškumo ir motyvacijos mesti iššūkį dabartiniams netvariems modeliams. Jaunimo skatinami socialiniai pokyčiai nepaiso kartų, kultūrinių ir geografinių ribų. Mažiau saistomi ideologinių ir institucinių struktūrų jauni žmonės parodė galintys mąstyti nestandartiškai ir ieškoti inovatyvių sprendimų visai visuomenei.

3.4. Kadangi dėl klimato kaitos sutrinka pagrindinių gyvenimo poreikių – pastogės, maisto ir vandens – užtikrinimas, ji laikoma didžiausia XXI a. visuotine grėsme žmonių sveikatai. Vaikai ir jaunimas yra vieni pažeidžiamiausių dėl klimato kaitos, nes Pasaulio sveikatos organizacija apskaičiavo, kad vaikai patirs daugiau kaip 80 proc. klimato kaitai priskiriamų ligų, sužalojimų ir mirčių. Vaikai taip pat yra jautresni netiesioginiam klimato kaitos poveikiui, pavyzdžiui, maisto trūkumui, grupių konfliktams, ekonomikos sutrikdymui ir migracijai. Per COVID-19 pandemiją išryškėjo vaikų pažeidžiamumas, nes buvo aiškiai nustatytas poveikis jiems, kaip priklausomų asmenų grupei.

3.5. Be to, psichosocialinį klimato kaitos poveikį lemia ne tik tai, kad tiesiogiai patiriamas jos poveikis, bet ir netiesioginė patirtis ir žinios apie jos keliamą grėsmę ateičiai. Esama aiškių įrodymų apie plačiai paplitusią emocinę reakciją į klimato kaitą net ir dideles pajamas gaunančiose šalyse, kurios dar nepatiria tiesioginio jos poveikio. Atlikus apklausas nustatyta, kad daugelis jaunuolių patiria baimę, liūdesį, pyktį ir bejėgiškumo jausmą.

3.6. Be to, dėl klimato krizės griūna mūsų ekonominės ir socialinės paramos struktūros. Jaunimui teks spręsti rimtas ekonomines, socialines, kultūrines, politines ir aplinkos problemas, paveldėtas iš ankstesnių kartų. Ekonomikos krizės ir su jomis susijusios griežto taupymo priemonės daro neproporcingai didelį poveikį jaunimui. Nepalankiausioje padėtyje esantys jaunuoliai susiduria su nesaugumu ir ilgalaikiu skurdu. Jiems iškyla papildomų kliūčių, pavyzdžiui, sudėtingos gyvenimo sąlygos ir kliūtys gauti darbą dėl savo socialinės ir ekonominės padėties, seksualinės orientacijos, lytinės tapatybės ir lyties raiškos, etninės kilmės ar rasės, migracijos statuso, negalios ir (arba) kito statuso.

4. Mokymasis iš esamų struktūrų ir procesų

4.1. Per pastaruosius aštuoniolika mėnesių pastebėjome, kad vaikai ir jaunimas iš viso pasaulio protestuoja ir naudoja savo balsą, kad pareikalautų pokyčių. Vienus įkvepia gerai žinomi pasauliniai arba nacionaliniai aktyvistai; kiti jaunuoliai įkvepia vieni kitus; dar kiti nebegali taikstyti su tuo, kad vis palaikoma visuomenė, kurioje ekonomikos augimas vyksta bet kokia kaina arba viešosios lėšos naudojamos netvariai praktikai remti, pavyzdžiui, iškastinio kuro subsidijavimui ir kitoms kenksmingoms subsidijoms. Nuo 2018 m. rugpjūčio mėn., kai prasidėjo judėjimas „FridaysForFuture“, 228 šalyse klimato protestuose dalyvavo 13 mln. žmonių⁽⁴⁾.

⁽⁴⁾ Šaltinis: Fridays for future: strike statistics.

Jaunimo dalyvavimas nacionaliniu lygmeniu

4.2. Nuo to laiko kai kurios ES šalys sukūrė mechanizmus, kuriais siekiama įtraukti jaunimo atstovų nuomonę į klimato politikos formavimą. Jaunimo klimato taryba Danijoje yra nepriklausoma jaunimo vadovaujama klimato reikalų ministro patariamoji taryba. Joje sutelkiama visos šalies jaunimo nuomonė ir formuluojami konkretūs politiniai pasiūlymai, kurie perduodami ministrui. Paskui pasiūlymai įtraukiami į politikos procesus, suteikiant jaunimui galimybę daryti tiesioginę įtaką klimato politikos formavimui. Be to, kai kuriuose Danijos miestuose veikia vietos lygmens jaunimo kovos su klimato kaita tarybos ⁽⁵⁾.

4.3. Daugelis jaunųjų verslininkų nuo pat pradžių galvoja apie savo veiklos ekologinius ir socialinius aspektus. Verslo praktika, kuria siekiama sumažinti poveikį aplinkai, turėtų būti remiama nacionaliniu lygmeniu, pavyzdžiui, taikant mokestines lengvatas, ir turėtų būti skatinama kaip pozityvios tendencijos, kurios padeda sutelkti jaunųjų verslininkų energiją ir nukreipti ją į tvarių verslo modelių kūrimą.

4.4. Tokios iniciatyvos, kaip Žalioji moksleivių parlamentas Vengrijoje, kuris miestų administracijoms teikia pasiūlymus aplinkosaugos klausimais, yra svarbios, nes jos ne tik šviečia, bet ir suteikia galimybę mokykloms sustiprinti ryšius su miestų gyventojais ir tarp mokyklų ir tėvų.

Jaunimo dalyvavimas Europos lygmeniu

4.5. ES jaunimo dialogas yra ES dalyvaujamas procesas, suteikiantis jaunimui galimybę bendrauti su sprendimus priimančiais asmenimis tam tikra tema, pateikiant savo idėjas ir pasiūlymus su jaunimo politika susijusiomis temomis ES. Jis padeda įgyvendinti 2019–2027 m. ES jaunimo strategiją ir yra organizuojamas taip, kad apimtų 18 mėnesių darbo ciklą.

4.6. Europos Tarybos jaunimo reikalų patariamoji taryba yra nevyriausybinė partnerė bendro valdymo struktūroje, kuri nustato Europos Tarybos jaunimo sektoriaus standartus ir darbo prioritetus bei teikia rekomendacijas dėl būsimų prioritetų, programų ir biudžetų. Ją sudaro 30 Europos jaunimo NVO ir tinklų atstovai, o jos pagrindinė užduotis – patarti Ministrų Komitetui visais su jaunimu susijusiais klausimais. Ji skatina bendro valdymo sistemą sprendimų priėmimo procesuose visais lygmenimis kaip gerąją jaunimo dalyvavimo, demokratijos ir įtraukties patirtį.

Jaunimo dalyvavimas JT lygmeniu

4.7. JT lygmeniu Pagrindinė vaikų ir jaunimo reikalų grupė (JT MGCY) yra JT Generalinės Asamblėjos įgaliotas, oficialus ir savarankiškai organizuotas mechanizmas, kuriam padedant jaunimas gali prasmingai dalyvauti JT veikloje. JT MGCY turi darbo ir koordinavimo struktūras, atsakingas už įvairius jos darbo aspektus, taip pat keletą oficialių įgaliotų pozicijų.

4.8. Klimato srityje oficiali jaunimo grupė Jungtinių Tautų bendrajai klimato kaitos konvencijai (JTBKKK) yra YOUNGO. Ją sudaro organizacijos ir asmenys, kurie priskiriami jaunimui Tai ne organizacija, o veikiau bendras atviras oficialus grupių ir (arba) asmenų dalyvavimo mechanizmas, skirtas dažnai, formaliai įtvirtintu būdu, demokratiškai ir įtraukiai prisidėti prie JTBKKK procesų.

4.9. Tai, kad reikia aktyviau įtraukti jaunimą, buvo pripažinta rugsėjo 21 d. Niujorke įvykusiame jaunimo aukščiausiojo lygio susitikime klimato kaitos klausimais. Nuo aukščiausiojo lygio susitikimo pradžios daugiau kaip 50 šalių pritarė Kwon-Gesh įsipareigojimui, kuriuo jaunimas raginamas užtikrinti savo vyriausybę ir vadovų atskaitomybę.

4.10. JT 2030 m. jaunimo strategijos tikslas – tenkinti jaunimo poreikius, pasirūpinti atstovavimu jam ir propaguoti jaunimo teises, taip pat užtikrinti jaunimo aktyvumą ir dalyvavimą įgyvendinant, peržiūrint Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m. ir kitas atitinkamas pasaulines darbotvarkes bei programas ir vykdant tolesnę su jomis susijusią veiklą.

Mokymasis iš kitų platformų

4.11. 2017 m. Komisijos sukurta įvairių suinteresuotųjų subjektų platforma dėl darnaus vystymosi tikslų, kurioje aktyviai dalyvavo EESRK, atliko svarbų vaidmenį, tačiau dar yra nemažai galimybių gerinti jos darbą darbu skiriamu išteklių, posėdžių dažnumo, atsakomybės už darbotvarkės sudarymą, narių platesnio masto diskusijų ir dalyvavimo galimybių ir palankesnių sąlygų reguliarioms, skaidrioms ir prieinamoms viešosioms konsultacijoms sudarymo požiūriu.

⁽⁵⁾ Šaltinis: JT Jaunimo klimato taryba.

4.12. Europos žiedinės ekonomikos suinteresuotųjų subjektų platforma (ECESP), kurią kartu valdo EESRK ir Europos Komisija, suteikia galimybę įvairių suinteresuotųjų subjektų grupei keistis gerąja patirtimi ir idėjomis ir kurti vertingus tinklus. Atsakomybės už platformą suteikimas suinteresuotiesiems subjektams yra pagrindinis skirtumas, palyginti su įvairių suinteresuotųjų subjektų platforma darnaus vystymosi tikslų srityje, ir tai yra geroji patirtis, kurios reikia laikytis kuriant kitus struktūruotus dalyvavimo mechanizmus.

5. Prasmingo jaunimo dalyvavimo vizija

Principai

5.1. Akivaizdu, kad jaunimo organizacijos nenori kurti naujų dalyvavimo mechanizmų, skirtų procesams, kurie, jų nuomone, iš esmės nėra prasmingi. Klimato krizės šaknys yra gilesnės ir jos sprendimų siūlymas reiškia, kad kyla esminių klausimų apie tai, kokiaje visuomenėje norime gyventi ateityje ir kokią ekonomikos viziją norime sukurti, kad išlaikytume neutralizuoto poveikio klimatui visuomenę. „Jei siekiama pakeisti pagrindinę sistemą, o ne klimatą, gali prireikti ne tik šviesti jaunimą apie klimato kaitą, bet ir skatinti jaunimo aktyvumą. Vietoje to, gal jau būtų laikas pripažinti daugelį jaunimo nepasitenkinimo aspektų, formų, erdvių ir raiškos būdų.“⁽⁶⁾ Todėl horizontalieji klausimai, kurie glaudžiai susiję su veiksminga klimato politika, tokie kaip piniginiai klausimai, taip pat turėtų palengvinti jaunimo dalyvavimo sąlygas.

5.2. Kad jaunimo dalyvavimas būtų prasmingas, jis turėtų būti įtrauktas į visą institucinį procesą: parengiamuosius etapus, įgyvendinimą, tolesnį darbą su iniciatyvomis ir politikos procesais ir jų vertinimą. Daugelis konsultacijų kanalų jau sukūrė sistemą ir lėmė galios disbalansą. Svarbu, kad jaunimas prisiimtų atsakomybę už savo dalyvavimą ir galėtų kartu su instituciniais suinteresuotaisiais subjektais rengti darbotvarkę.

5.3. Pirmiausia vertėtų nustatyti kliūtis jaunimo dalyvavimui – jos būtų teisinio arba administracinio pobūdžio arba iškilti dėl žinojimo arba galimybės gauti informacijos apie jaunimo dalyvavimą ir atstovaujamuosius mechanizmus trūkumo. Reikėtų šalinti ir socialines, ekonomines ir kultūrinės kliūtis jaunimo dalyvavimui. Reikėtų tinkamai įvertinti neformalių socialinių ir kultūrinių pokalbių ir apsikeitimų informacija svarbą, pavyzdžiui, panašių subjektų grupėse arba šeimose. Turi būti aiškiai suprantama, kad dalyvauti gali visi.

5.4. Nėra ir kalbos, kad reikia išteklių, kuriuos naudojant būtų teikiama parama būtinoms žinioms ir įgūdžiams įgyti ir lygioms prasmingo dalyvavimo galimybėms užtikrinti, taip pat, jauniems žmonėms, kurie dalyvauja jaunimo dalyvaujamuosiuose ir atstovaujamuosiuose mechanizmuose. Vyriausybės ir atitinkamos institucijos turėtų užtikrinti pakankamus struktūrinius, patikimus ir tvarius išteklius ir būtiną politinę paramą jaunimo organizacijoms, kad jos galėtų įsitraukti į jaunimo dalyvavimo ir atstovavimo mechanizmus.

5.5. Jaunimo klimato judėjimas ir jo aktyvistai turi teisę būti išgirsti sprendimų, kurie turės poveikį jų gyvenimui, priėmimo procese. Tai yra aiškus klimato teisingumo kartų aspekto komponentas.

5.6. ES turi ir toliau pirmuoti novatoriško bendradarbiavimo su suinteresuotaisiais subjektais srityje. EESRK kaip institucinė pilietinės visuomenės buveinė yra natūralus kanalas ir partneris struktūruotam dalyvavimui užtikrinti.

Konkretus pasiūlymas

5.7. Europos lygmeniu EESRK ne kartą pareiškė⁽⁷⁾, kad būtinas struktūruotas pilietinės visuomenės dalyvavimas, o pilietinei visuomenei turėtų būti suteikti aiškūs įgaliojimai dalyvauti formuojant, įgyvendinant ir stebint politiką ir strategijas, kuriomis siekiama neutralizuoti poveikį klimatui. Šiuo metu ES turi galimybę per Europos klimato pakta sukurti dalyvavimo mechanizmus. Jaunimo dalyvavimo klimato ir tvarumo srityje mechanizmas turėtų būti neatskiriama šio pakto dalis, jam turėtų padėti jaunimo organizacijos.

5.8. ES sprendimus priimančias asmenys turėtų sukurti erdvę reguliariam ir prasmingam dialogui su jaunimu dėl politikos pasiūlymų ir strategijų klimato ir tvarumo srityje. Jaunimo apskritojo stalo diskusijos klimato kaitos ir tvarumo klausimais, kurias padeda rengti Europos Komisijos pirmasis pirmininko pavaduotojas, turėtų vykti du kartus per metus Briuselyje.

⁽⁶⁾ Šaltinis: Ecology and Society: Exploring youth activism on climate change: dutiful, disruptive, and dangerous dissent.

⁽⁷⁾ Žr. EESRK nuomonę „Nevalstybinių subjektų veiksmų klimato kaitos srityje skatinimas“ (OL C 227, 2018 6 28, p. 35) ir šiuo metu rengiamą EESRK nuomonę dėl Europos klimato pakto (OL C 364, 2020 10 28, p. 67).

5.9. Šias jaunimo apskritojo stalo diskusijas klimato kaitos ir tvarumo klausimais turėtų rengti EESRK, bendradarbiaudamas su Europos Komisija ir Europos Parlamentu.

5.10. Jaunimo indėlis į apskritojo stalo diskusijas turėtų būti apibendrintas ir oficialiai perduotas EP ir EK, o abi institucijos turėtų pateikti atsakymą raštu, nurodydamos, kurie pasiūlymai gali būti įgyvendinami ir kodėl. Apskritojo stalo diskusijos neturi tapti „diskusijų forumu“, o veikiau parodyti prasmingą politikos formuotojų dalyvavimą ir atsaką.

5.11. Būtų galima ne tik susitikti su Europos Komisijos ir Europos Parlamento atstovais, bet ir pakviesti atitinkamas pirmininkaujančias valstybes nares. Taip bus užtikrinta, kad jaunimas galėtų pradėti dialogą su ES Taryba. Apskritojo stalo diskusijos galėtų būti rengiamos taip, kad atitiktų pirmininkaujančių valstybių rotacijos principą, kad jaunimas galėtų daryti realų poveikį pirmininkaujančios valstybės narės darbotvarkei.

5.12. Norint sukurti bendravimo su jaunimu kanalą, reikėtų sudaryti „Jaunimo dialogo klimato kaitos ir tvarumo klausimais adresatų sąrašą“ ir jį turėtų tvarkyti Jaunimo apskritojo stalo klimato kaitos ir tvarumo klausimais organizatoriai, pasiremami JT jaunimo apygardų organizacijos pavyzdžiu. Į adresatų sąrašą galėtų patekti visi jaunesni klimato aktyvistai ir jis turėtų skatinti gerą komunikaciją ir apsikeitimą informacija grupėje ir su institucijomis.

5.13. ES sprendimus priimančias asmenys turėtų užtikrinti kokybišką jaunimo organizacijų dalyvavimą kuriant, įgyvendinant ir vykdamas tolesnę veiklą, susijusią su įvairiais struktūruoto jaunimo dalyvavimo ES sprendimų priėmimo procesuose klimato ir tvarumo srityse mechanizmais. Tai paskatins jaunimo kūrybiškumą ir idėjas skatinantį dalyvavimą, kartu užtikrinant, kad šios idėjos būtų perkeltos į politiką.

6. Praktinis vizijos įgyvendinimas visose ES institucijose

ES institucijos

6.1. Dešimtys jaunimo atstovų iš viso pasaulio dalyvauja metinėse klimato kaitos konferencijose, kad teiktų rekomendacijas, ragintų delegatus, stebėtų pažangą, organizuotų papildomus renginius, juose dalyvautų ir kurtų savo tinklus. Įtraukus jaunimo atstovą į JTBKKK šalių konferencijos ES delegaciją būtų parodyta, kad ES institucijos rimtai siekia prasmingai bendradarbiauti su jaunimu.

6.2. Orhuso konvencija, kurios šalis yra Europos Sąjunga, turėtų būti visapusiškai įgyvendinama, suteikiant galimybių jaunimui ir jaunimo organizacijoms ir remiant jų teisę kreiptis į ES Teisingumo Teismą, kad būtų užtikrinta jų teisė gauti informaciją apie aplinką iš valdžios institucijų arba teisė dalyvauti priimančias sprendimus aplinkos klausimais⁽⁸⁾.

6.3. Jaunimas ir jaunimo organizacijos turėtų dalyvauti ES reagavimo į COVID-19 krizę priemonėse ir siekti esminių mūsų socialinių, ekonominių ir politinių sistemų pokyčių, kurie turėtų remtis darnaus vystymosi principais. 2020 m. balandžio mėn. paskelbtas atsako paramos priemonių rinkinys, kuriam finansuoti bus skirta daugiau kaip 500 mlrd. EUR, turi užtikrinti, kad šias lėšas panaudojant būtų vadovujamasi minėtais principais. Tai yra kartą visai kartai pasitaikanti galimybė pašalinti sistemine nelygybę ir atsisakyti netvarios praktikos.

6.4. Svarbu, kad jaunimo organizacijoms būtų naudingos gebėjimų stiprinimo pastangos, kurios padėtų joms susigaudyti reguliavimo ir administracinėje aplinkoje. Teikiant paramą gebėjimų stiprinimui, taip pat politinę ir finansinę paramą, sudarant sąlygas tinklaveikai ir ryšiams, jaunimas bus įgalėtas ir turės geresnes sąlygas dalyvauti sprendimų priėmimo procesuose.

EESRK

6.5. EESRK turėtų rodyti pavyzdį įtraukdamas ES jaunimo atstovą į savo JTBKKK šalių konferencijos delegaciją, kuri ES delegacijoje turi stebėtojo statusą. Šis jaunimo atstovas dalyvautų EESRK dvišaliuose posėdžiuose ir papildomuose renginiuose. Tokie atstovai galėtų informuoti apie procesą ir rezultatus jaunimo organizacijas ir tinklus, įskaitant jaunimo apskritojo stalo klimato ir tvarumo klausimais tinklą. Jie galėtų gauti EESRK šiems misijoms teikiamą sekretoriato paramą.

⁽⁸⁾ EESRK nuomonė „Teisė kreiptis į teismą nacionaliniu lygmeniu su ES aplinkos teisės įgyvendinimo priemonėmis susijusiais klausimais“ (OL C 129, 2018 4 11, p. 65).

6.6. EESRK galėtų išsipareigoti bendradarbiauti su jaunimo atstovu dėl kiekvienos EESRK nuomonės, susijusios su klimatu ir tvarumu. Šis asmuo pranešėjui pateiktų savo indėlį apie jaunimo nuomonę ir būtų pakviestas pristatyti savo nuomonę klausyme, tyrimo grupės posėdyje arba skyriaus posėdyje. Jaunimo atstovą galėtų atrinkti EESRK pranešėjas, remdamasis jaunimo dialogo klimato ir tvarumo klausimais tarpininkų rekomendacija. Šis vaidmuo galėtų būti apibūdintas kaip neoficialaus šešėlinio pranešėjo vaidmuo.

6.7. EESRK jau pradėjo teikti galimybes jaunimo atstovams reguliariai kalbėti viešuose renginiuose, kuriuose daugiausia dėmesio skiriama klimatui ir tvarumui. Per kitą kadenciją ši praktika turėtų būti taikoma visiems viešiesiems renginiams, kurie susiję su į ateitį orientuotais klausimais ir kuriems būtų naudingas jaunimo indėlis.

6.8. Europos jaunimo aukščiausio lygio susitikimas klimato kaitos klausimais, kartu rengiamas EESRK ir Europos Parlamento, galėtų tapti kasmetiniu jaunimui skirtu renginiu. Šis renginys gali padėti stiprinti jaunimo palaikymą, prisidėti prie gebėjimų stiprinimo ir jaunimo įgalėjimo, taip pat gali padėti užmegzti ryšius tarp ES institucijų, nes tai būtų itin svarbu siekiant prasmingai, struktūruotai ir ilgam įtraukti jaunimą į ES sprendimų priėmimo procesą.

6.9. EESRK prašo, kad Europos Parlamentas, rengdamas savo pozicijas dėl politikos pasiūlymų, susijusių su klimatu ir tvarumu, taip pat pradėtų oficialų konsultacijų su jaunimo atstovais procesą.

6.10. EESRK galėtų užtikrinti savo narystės perspektyvumą, pasirūpindamas pakankamu jaunimo organizacijų atstovavimu EESRK ir tuo, kad būtų keičiamasi patirtimi ir žiniomis su organizacijų narių jaunimo padaliniais. Daugelis EESRK organizacijų narių turi jaunimo padalinius – daugiau Komiteto narių reikėtų aktyviai skatinti bendrauti su galimais būsimais nariais iš tokių jų organizacijų skyrių. EESRK jaunimo dalyvavimui užtikrinti toliau naudoja puikų renginį „Tavo Europa, tavo balsas“ ir nors šiemet renginys atidedamas dėl COVID-19, jis bus organizuojamas kitais metais, daug dėmesio skiriant klimatui ir tvarumui.

7. Pozityvios ateities vizijos įtvirtinimas

7.1. Blogiausias klimato krizės pasekmes daugelis europiečių pajus dar po keleto metų. COVID-19 pandemija – praktinis pavyzdys, kas gali įvykti ignoruojant mokslininkus ir ekspertus. Ji taip pat parodė, kad tiksliai mokslu pagrįstos politikos kūrimas gali būti veiksmingas kovojant su krize. Ši pamoka turi būti pritaikyta ir klimato krizei: dar turime laiko išvengti kai kurių pačių blogiausių pasekmių ir pasiruošti likusioms.

7.2. Planuojant ir įgyvendinant atsigavimą po pandemijos ekonominio poveikio, klimato politikos veiksmai ir tvarumo išsipareigojimai turi išlikti politikos prioritetu. JT darbotvarkė iki 2030 m. ir Paryžiaus susitarimas yra tarptautinio daugiašališkumo sprendžiant šiuos klausimus pagrindas, o Europos žaliasis kursas turi būti sustiprintas, kad būtų sukurta tvari, anglies dioksido neišskirianti ateities visuomenė, kuri laikytųsi kartų tarpusavio išsipareigojimų.

7.3. Jaunimo judėjimas parodė galintis labai gerai prisitaikyti prie izoliavimosi per pandemiją sąlygų. Jaunimo žinia ir toliau skambėjo internete ir buvo skleidžiama inovatyviais būdais naudojant visas komunikacijos formas, pradėdant politiniais reikalavimais, baigiant humoru. Šį inovatyvų ir plataus užmojo požiūrį į mūsų ateities kūrimą reikia pripažinti ir į jį atsižvelgti.

7.4. Pozityvi ateities vizija išryškėjo nepaisant kitais atžvilgiais siaubingo COVID-19 poveikio. Pripažinta, kad mažiausiai apmokami mūsų ekonomikos darbuotojai yra labai svarbūs. Mūsų darbo jėga yra lankstesnė nei buvo manoma anksčiau. Ryšiai su šeima ir mūsų artimiausiomis bendruomenėmis buvo nepaprastai naudingi ir vertingi. Buvo atkreiptas dėmesys į galimybes naudotis gamtos teikiama nauda sveikatai ir gerovei. Dabar turime galimybę užtikrinti, kad pasimokytime iš įgytos teigiamos patirties ir ją taikytume kaip esminius naujosios įprastos praktikos elementus.

2020 m. rugsėjo 18 d., Briuselis

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Luca JAHIER*